Jolsvai András

Eperszezon

44.

Tavaszra csak befutott a költő is.

Sovány volt, zörgő csontú, szegény, de jókedvű. Ezernyi tervvel a tarsolyában érkezett.

– Megírom regényben a párizsi élményeimet. Aztán írok egy operettet is a bécsi színpadokra. És jön a második verseskötetem!

– Mi lesz a címe? – érdeklődött a legkisebb Zimmerl-lány, úgyis, mint a múzsa első helyettese.

– Kató.

– A Kató, az már aus. A Katót már csak az Agyő érdekli. Adjon neki másik címet. Mit szólna a Lolához?

– Ó, ezt a Katót nem a Tívó Anna szülte, hanem a rímkényszer. Minden megengedő igével könnyen összerímel. Hozható, adható, lakható, várható, kapható.

Erre már nem volt mit válaszolni. Azért a Lola mégis igyekezett örülni a költőnek: az nem járja, hogy mindenkivel történik valami, csak vele nem.

– Már tudom, mit jelent a mozgó homlok.

– Remélem, csak elméletileg!?

– Hát minek néz engem az úr?

– Múzsahelyettesnek. Akire személyesen kell vigyáznom: hogy semmi, de semmi hiba ne legyen benne, mire múzsává érik.

Most ennek örüljek vagy ne? – kérdezte magától Lola, de elnapolta a választ.

A költő úgy viselkedett, mintha csak a sarki trafikba szaladt volna le. Ott folytatta, ahol abbahagyta. Valahol a törzsvendég és a családtag határán. Mindenesetre lendületet adott ennek a tavasznak, megtelt A Hét kerekasztala megint, és rajongókban sem volt hiány. Szepi is szívesen elálldogált a művészasztal mellett, és Tívó Anna is megkérdezte, mit evett a költő leggyakrabban Párizsban.

– Kenyérhajat! – sóhajtotta a poéta, de azért elmondta a ház asszonyának a vörösboros coq au vin receptjét. Tívó Anna meg a fejét csóválta.

Lola nem tudta, mit is csináljon. Ideje még lett volna, idén lesz tizenhét, nem kell kapkodnia, de nehezen szokta meg, hogy nem őróla szól az ének. Hogy nem ő van a középpontban. Ez volt a státusza, mióta meg-

született, ő volt a legkisebb, a legkedvesebb, őt ajnározta, kényeztette, becézte mindenki. Ő meg szépen haladt a nővérei kitaposta ösvényeken, és kedvére alakította a dolgokat.

Most meg? Szinte észre sem veszik. Csak akkor kapják föl a fejüket, ha Trézsi hazalátogat a három pompás gyerekével, vagy ha Janka néz be, elmeséli, merrefelé utaztak a férjével, aztán otthagyja Kisszepit, hadd érezze jól magát. Vagy ha Agyő úr megérkezik. Agyő úr az elsődleges kedvenc manapság a Zimmerl-portán, mindenki az ő kedvében jár, mindenki az ő szavait lesi, hogy mondjon már végre át vagy bét: persze a Kató is kitüntetett figyelmet érdemel, a Katót kímélni kell, mert a Kató szerelmes. Lola nehezen viselte a viszonyok ilyetén változását. Hogy ővele ne is törődjön senki. Hogy ő már ne is legyen érdekes. Hogy őmellette egyetlen vállrándítással lehessen elmenni.

A Trézsi folyton szül, a Janka folyton utazik, a Kató folyton szerelmes, csak vele nem történik semmi. Na, ennek fog ő hamarosan véget vetni. Botrányt csináljon vagy saját családot: ezek közül választhatott. Adott még egy kis időt magának, hogy eldöntse, merre tovább. De nem sokat.

Az idő, az idő, az ragadta nyakon a Verderber-fiút is, minden egyes nap, amikor nem történt semmi, fenyegető árnyékként követte: ő legalábbis úgy érezte. A legédesebb pillanatok, amit a szerelmesével töltött, azok is megkeseredtek a kilátástalanságtól. Hogy se erre, se arra nem lehet indulni.

Verderber József minden este azzal a szent elhatározással indult haza, hogy most rögtön az apja elé áll, elmondja, hogy beleszeretett egy csodálatos teremtésbe, feleségül akarja venni, és szülői áldását kéri a frigyre. Aztán belépett a lakásba, – a MÁV-igazgatói, nyolcszobás szolgálati lakásba, kalapját és botját az elé siető szobaleány gondjaira bízta, végighaladt az előszobán, hallon, s mire belépett az apja dolgozószobájába, el is párolgott a bátorsága. Apja valamely német nyelvű újságot olvasott ilyenkor, fia érkeztekor kipillantott mögüle, és megkérdezte:

– Minden rendben?

– Igen, apa.

– Egy szivart?

– Miért ne?

A két férfi rövidesen sűrű szivarfüstbe és még sűrűbb hallgatásba burkolózott. Verderber Istvánnak nem volt mit mondania, Verderber Józsefnek volt ugyan, csak épp nem merte mondani. Amikor meghallották az ezüstös csengőhangot, mindketten megkönnyebbültek. Kezdődött a vacsora.

Az asztalnál már nem volt gond. Ott már Verderberné Kurtisz Ágota elnökölt. Egyik szemével a személyzetet mozgatta, másik szemével a férjét meg a fiát. Ahogy a puha húsra az olívaolajat, úgy csepegtette a témákat a különféle fogásokhoz. Hogy mit szólnak az urak ehhez a mai esőhöz? (Esett, csodálkozott el a fia, észre se vettem.) És hogy milyen összegre gondolhat az árvák javára történő gyűjtéskor? (István, ne feledje, én vagyok az alelnök.) És hogy mit szólnak a Kitaibel-fiú történetéhez? Mint hogy a férfiak még nem ismerték a Kitaibel-fiú történetét, hát röviden össze is foglalta. A Kitaibel-fiú jegyben járt a legifjabb Almássy-lánnyal, de valahogy belehabarodott egy iparos lányába, asztaloséba vagy aranyművesébe, mindegy is, és felbontotta az eljegyzést. De az apa megmondta kerek perec, hogy ebbe a szégyenbe ő sosem fog beleegyezni. Erre a fia főbe lőtte magát. Nem halt meg, de béna lesz egész életében.

Verderber István az időjárásra meg az árvákra vonatkozó megjegyzéseket elengedte a füle mellett, de a Kitaibel-fiú történetéhez igenis volt hozzáfűzni valója.

– Ilyenek ezek a mai fiatalok! Nem tudják, mivel tartoznak a családjuknak, és még rendesen főbe sem tudják lőni magukat! Ha minálunk történne ilyesmi, nem bíznám másra a dolgot, saját kezűleg lőném le a fiatalurat, mint egy kutyát.

Ilyen ember volt ez a Verderber István. Nem ismert se kérdő mondatot, se kijelentőt, csak felkiáltót, felszólítót. Minden ízében igazgató volt, s erről egyetlen percig se feledkezett meg. Tudta, mivel tartozik a társadalmi pozíciójának, tudta, mikor mit kell mondania, tennie, de még azt is, hogy az alárendeltjeinek – és ebbe a csoportba nemcsak a sokezer MÁV-alkalmazott tartozott, hanem a családja is – mikor hogyan kell viselkednie. Verderber István soha nem kételkedett abban, hogy amit tesz, az helyes. Verderber István mélyen meg volt győződve róla, hogy egész életében a közjót szolgálta, szolgálja, de hogy mégis, mi volna az a közjó közelebbről, azt persze ő mondja meg.

Az a fajta ember volt, akit, ha meghal, az egész haza megrendülten és őszintén gyászol, de a családja azért fellélegzik egy kicsit.

De hát ettől még messze vagyunk. Verderber István ekkor hatvanöt éves, makkegészséges, életerős férfi, s még húsz tevékeny év van hátra az életéből.

Verderber István határozottan meg volt győződve róla, hogy a legjobb, ami az egyszülött fiával történhet, az, hogy neki is mindig megmondja, mikor mit tegyen. Így lett Verderber Józsefből mérnökhallgató, mert a mérnököké a jövő, és ezért ment el evezni, mert az evezés megtanítja az embert a küzdelemre és a lemondásra, ráadásul úri sport. És

ezért nem nősült még meg Verderber József, mert a szülei még nem találtak igazán neki való partit.

Verderber József mindezt maga is természetesnek és helyesnek találta. Igaz, Verderber Józsefet nem különösebben érdekelték a műszaki tudományok, de azért derekasan letette a vizsgákat, jövőre végez, és várja őt egy kitűnő állás a Ganznál, mely cég, hogy, hogy nem, a MÁV legnagyobb beszállítója. Az evezést se szerette különösen, de belátta, hogy egy fiatal ember mégse ülhet egész nap a rajzasztalnál, s ha már sport, az evezés mégiscsak jobb a tenisznél meg a vívásnál, ahol rohangálni vagy szurkálni kell. És igen, az ellen se volt kifogása, hogy az apja válasszon neki menyasszonyt: azok a lányok, akiket addigi életében megismert, olyannyira egyformáknak tűntek a szemében, hogy tényleg mindegy, melyiket veszi el.

Verderber József engedelmes, jól nevelt, akaratgyenge fiatalember volt, aki korántsem volt biztos benne, hogy, ha úgy alakulna, meg tudna állni a saját lábán. Ez a szerelem váratlanul érte, és sehogy sem tudta beilleszteni addigi életébe – de elengedni sem volt ereje. Már attól is szenvedett, hogy el kellett titkolnia a szülei elől – soha korábban nem tett ilyet, de nem is lett volna miért – , de attól még jobban szenvedett, hogy be kellene vallania. Nem tudta elképzelni sem, hogy egyszer és mindenkorra el kell hagynia élete addigi színtereit, de azt sem, hogy nem láthatja többé a Katót. Csak húzta az időt és szenvedett. Álmaiban már két ember volt, az egyik itt élt, a másik ott, és mindkettő boldog volt, maradéktalanul.

Csak aztán fel kellett ébredni.

45.

Tívó Anna a tűzhely mellett állt, s egy hatalmas fakanállal kevergetett valamit. Schulz úr, most mint kukta, kinyújtott nyelvvel verte a tojáshabot egy réztálban, Trézsi a nagyasztalnál ült, és hangosan olvasott. Kovácsics Mátyás szakácskönyvét olvasta, a Bársony doktor karácsonyi ajándékát, mely a Modern konyha címet viselte. A konyhalányon és Stau bácsin kívül (előbbi krumplit pucolt, utóbbi gyújtóst vágott a sparheldhez) egyvalaki tartózkodott még a konyhában, a költő, hivatalosan azért, hogy a munka francia vonatkozásait kommentálja.

„Fogasszeletek Jean Bart módra” – olvasta Trézsi.

– Ki az a Jean Bart? – kérdezte Tívó Anna.

Trézsi várakozóan nézett a költőre.

– Egy francia kalóz. Népi hős, dalok is születtek róla.

– S hogy lett belőle halétel?

– Na, azt már nem tudom. – A költő elmosolyodott. – Ez egy fogas kérdés volt, kedves Teréz.

Jól nézünk ki, már a Teréznél tartunk, gondolta a konyhába lépő Lola. Itt bizony cselekedni kell.

– Két erőleves, betéttel. – mondani csak ennyit mondott.

Tívó Anna kimérte a leveseket, Trézsi folytatta az olvasást.

„Fehérborban vajjal, francia hagymával és sóval főzzük meg a halszeleteket, a levét szűrjük át, tegyünk bele metéltre vágott úrigombát és finomra vágott zöldpetrezselymet, sűrítsük meg, keverjük össze jó fehérbor mártással, és vonjuk be vele a halszeleteket."

– Vége? – kérdezte az anyja csodálkozva.

Trézsi bólintott.

– Nem mondja, hogy tegyük be a sütőbe végül?

– Nem mondja!

– Na, ezt se venném föl séfnek mihozzánk! Főtt hal mártással, hát ki hallott már ilyet?

– Maga mit mond, János? – fordult Trézsi a költőhöz.

– Én azt mondom, Teréz, hogy szép hangja van.

Trézsi úgy tett, mintha mérges lenne.

– Én azt kérdeztem, el tudja-e képzelni, hogy a franciák így eszik ezt a halat?

– A franciáktól minden kitelik. És ami azt illeti, Párizsban én sokszor még nyersen is megettem volna bármilyen halat, ha úgy adódik.

– Sokat éhezett? – Trézsi hangja szinte simogatóan hangzott.

– Minden tekintetben!

Az asszony jobbnak látta folytatni az olvasást.

„Tengeri rák amerikai módra. Sárgarépát, hagymát, kakukkfüvet és babérlevelet vágjunk össze igen finomra, egy rész olívaolajban és egy rész jó vajban pirítsuk meg, a rák farkát vágjuk fel elevenen szép egyenlő szeletekre, míg a languszta törzsét vágjuk hosszában ketté, és tegyük az imént elkészített zöldségre. Folytonosan élénk tűz mellett rázogassuk az edényt, adjunk hozzá jó konyakot és madeira-bort, gyújtsuk meg, hogy a szesz kiégjen belőle, de nem soká, csupán néhány másodpercig, aztán oltsuk el a lángot fehérborral, adjunk bele egy kevés húskivonatot, (glace de viande), friss vagdalt paradicsomot, melynek a levét és magját előzőleg kifacsartuk, mindezt főzzük le felényire, szűrjük meg és végül vajazzuk jól meg krémszerű mártásnak. Tegyünk belé elég sót és borst, meg finomra vágott tárkonyt. A languszta-velő mindig benne forrjon."

– Ezt legalább értem – mondta Tívó Anna, és megtörölte gyöngyöző homlokát a köténye szélével.

Franzl egy ideje már ott támasztotta az ajtófélfát. Észrevétlenül jött, ahogy szokott.

– Élve vágják le a szegény rák lábát! Ez barbarizmus!

– Ez benne az amerikai mód, kedves öcsém! – vette vissza a szót a költő. – De lehet, hogy csak amerikainak mondják, pedig a gallok a legkifinomultabb barbárok a világon. Olyan ez, mint mikor a szifiliszt az olaszok francnyavalyának hívják, a franciák meg nápolyi betegségnek.

– Mi az a szifilisz? – kérdezte Franzl.

– Akármi is, téged egyelőre nem fenyeget! – válaszolta szeretettel az anyja.

Franzl duzzogva távozott, Trézsi becsukta a könyvet, feltette a polcra, és kötényt kötött maga is. Mostanában azzal az ürüggyel töltötte itt napjai többségét, hogy segít az anyjának, aki még nem épült föl teljesen. Pedig ez nem volt igaz, Tívó Anna sose volt még ennyire fölépülve, mint mostanában. Megint négykor kelt, és éjfélkor feküdt, meg nem állt egy pillanatig se, és már mosolyogni is volt ereje. Bársony doktor egyre ritkábban kukkantott be, csak egy pillantást vetett az asszonyra, megállapítva, hogy kicsattan az egészségtől, és már ment is tovább. Rengeteg dolga volt mostanában, a betegei is szaporodtak, a gondjai is. Úgy hírlik, a felesége gyermeket vár, megfelelőbb lakást kell találniuk a környéken. Talán ez az oka, hogy újabban vendégként is el-elmarad, törzsasztali rendelése is szünetel. Az egész Bársony doktorból nem maradt más, mint egy modern szakácskönyv meg egy elmosódó, eperízű emlék.

Futtatási nap volt a lóversenytéren, ilyenkor hullámokban jönnek a népek a Zimmerlibe, vannak, akik gyorsan bekapnak valamit, még a versenyek előtt, vannak, akik csalódottan távoznak délután, és bánatukat egy sokfogásos dáridóba fojtják, és vannak az esti érkezők, akik végigizgulták az összes futamokat, és most fehér (kockás) asztal mellett beszélik ki magukból az izgalmakat. Hogy nyertek-e aznap vagy veszítettek, elárulja a rendelésük.

Ilyenkor a Zimmerli is három hullámra készül, ami két (a szokásosnál rövidebb) szünetet jelent. Az elsőnek az imént tanúi is lehettünk. Hogy véget ért, Tívó Anna meg a Trézsi az edények fölé hajolt, Franzl elfoglalta a helyét a bejáratnál (alázatos szolgája, méltóságos uram, a szokott asztalt rezerváltuk, természetesen), a költő leült A Hét törzsasztalához (egyelőre egyedül, de jönnek hamarosan a többiek is), Szepi a Szederkényi úrral tárgyalt meg valami halaszthatatlan dolgot, Lola a filagória oldalának dőlve fújta ki magát – a zenészek csak később jönnek – hisz eddig jószerivel

egyedül tartotta a placcot, aztán odaszólt a színen áthaladó Stau bácsinak, ne felejtse kinyitni a kisasztalt a bejárat mellé, mert hatra jön a Weichner Géza is, hogy szemmel tartsa a feleségét. (Az utóbbi félmondatot nem mondta, csak gondolta a Lola.) Végszóra megjelent a Kató is, kipirultan, de lelkesen: eddig levelet írt az Agyőnek, forró szerelmes levelet méghozzá. Mostanában úgy tették elviselhetőbbé ezt az egyhelyben topogást az Agyővel, hogy minden nap írtak (is) egymásnak, és egy elképzelt, boldog világban szabadon szárnyalhatott a fantáziájuk.

Öt óra után megjött Janka is Kisszepivel. A fiú rögtön a Franzl keresésére indult, az utóbbi időben országos nagy barátok lettek, Franzl megígérte neki, hogy megtanítja biciklizni, nem csoda, hogy alig tudta kivárni a délutánt. Janka meg szólt Trézsinek, beszéde van vele, menjenek be egy kicsit a lányszobába.

– Nem esem teherbe – mondta Janka szomorúan. –pedig gyakoroljuk rendesen, mégsem sikerül.

Trézsi elgondolkodott.

– Eszel elég gyümölcsöt, zöldséget?

– Persze.

– Vagy eleget levegőn?

– Vagyok.

– Pihensz rendesen?

– Pihenek.

– Akkor lehet, hogy a férjedben van a hiba. Végülis negyven lesz az idén.

– A férfiakban, Trézsikém, nem lehet hiba, ezt neked is tudnod kell. Ráadásul az én uramnak van már egy gyermeke, úgyhogy bizonyított. A hiba bennem van, csak nem tudok rájönni, mi az.

Ekkor léptek a szobába a többiek. Kató, Lola, Franzl. Még jó, hogy a Kisszepit nem hozta magával.

– Mi folyik itt?

– Gyereket csinálunk a Jankának.

A Zimmerl-lányok között nem volt divat a titkolózás. A Franzl pedig lányosítva volt régen.

A későn jövők hamar felzárkóztak, bár ők inkább csak elméletileg közelíthették meg a problémát.

Míg a többiek fecsegtek, Trézsi hosszan gondolkozott, aztán azt mondta.

– Lehet, hogy csak technikai a probléma. Hogy szoktátok szeretni egymást?

– Ezt hogy érted?

– Hát hogy milyen pózban!?

– Legtöbbször én vagyok alul, ő meg fölül.

– Kész?

– Néha oldalt fekve, még néhább úgy, hogy én ráülök a… férjemre.

Ebben a pirulásban több volt a büszkeség, mint a szégyen.

– Ismered azt a pózt, amit ókorinak szokás hívni?

– Nem.

– Feltérdelsz az ágyra, előredőlsz, megtámasztod magad, a férfi meg mögéd áll.

– Ezt nem értem.

Trézsi felpattant az ágyra, és elhelyezkedett, ahogy mondta. Amikor visszanézett a válla fölött, értetlenkedő arcokat látott. Akkor ráparancsolt az öccsére, álljon mögé, szorosan, és fogja meg a derekát. Franzl engedelmeskedett.

– Világos?

A lányok végre bólogattak. Janka beillesztette a látottakat a tennivalók közé, Kató és Lola meg eltette, jól mélyre, magának, hogy, ha úgy alakul, mégse induljanak a nulláról.

Amikor Trézsi feltápászkodott, Franzl még mindig ugyanúgy állt, mozdulatlanul, de a feje olyan vörös volt, mint a nemrég amputált szakácskönyvi langusztának. Trézsi megsimogatta az arcát.

– Nincs semmi baj, szívem. Ügyes voltál. Köszönöm.

Az apjuk közeledő hangja a legjobbkor érkezett meg a csukott ajtó mögül.

– Dologra, mindenki! Tele van a kert! Nem rendezek minden tavaszon pincérversenyt a kedvetekért!